

Zittingsdocument

A10-0252/2025

8.12.2025

VERSLAG

over de herziening van de Europese Verkiezingsakte – obstakels voor de
ratificatie en uitvoering in de lidstaten
(2025/2028(INI))

Commissie constitutionele zaken

Rapporteur: Borja Giménez Larraz

INHOUD

	Blz.
TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN	3
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	11
BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT	18
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	19
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	20

TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN

1. Inleiding

Op 15 januari 2025 kreeg de rapporteur de taak om een verslag voor te bereiden over de uitvoering van de hervorming van de Europese kieswet.

Sinds zijn aanstelling heeft de rapporteur op verschillende manieren informatie over dit onderwerp verzameld, waaronder:

- A Een studie over europeanisering van de verkiezingen voor het Europees Parlement door de beleidsondersteunende afdeling Rechten van de burger en Constitutionele Zaken, juni 2021.
- Een document van de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement over de ratificatiestatus van Besluit (EU) 2018/994 van de Raad tot wijziging van de Europese Verkiezingsakte van 1976, februari 2025.
- Op 19 en 20 mei 2025 nam hij deel aan een officiële missie van de Commissie constitutionele zaken (AFCO) naar Madrid, Spanje. De AFCO-delegatie wisselde diverse malen van gedachten met ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken, de voorzitter en woordvoerders van de constitutionele commissie van het Congres van Afgevaardigden (lagerhuis) en de voorzitter en woordvoerders van de gemengde commissie inzake de Europese Unie – bestaande uit leden van het Congres van Afgevaardigden en de Spaanse Senaat (hogerhuis) – alsmede met de belangrijkste juridisch adviseurs van beide Kamers en enkele vooraanstaande Spaanse academici en deskundigen op het gebied van staats- en kiesrecht.
- Op 2 juni 2025 nam hij deel aan een officiële missie naar Berlijn, Duitsland, teneinde van gedachten te wisselen met leden van de Commissie buitenlandse zaken en Europese Unie in de Bondsdag en met ambtenaren en academici.

Het verrichte onderzoek heeft geresulteerd in de volgende overwegingen, die de basis vormen voor de conclusies en aanbevelingen in het door de rapporteur voorgelegde ontwerpuitvoeringsverslag.

2. Historisch overzicht van de verkiezingen voor het Europees Parlement

Het Europees Parlement heeft sinds de jaren zestig meerdere malen zijn standpunt uitgesproken over kiesrecht kwesties en heeft diverse voorstellen gedaan overeenkomstig artikel 138 EG-Verdrag (het huidige artikel 223 VWEU).

In de oprichtingsverdragen werd bepaald dat het Europees Parlement in eerste instantie zou bestaan uit leden die door de nationale parlementen werden benoemd, en dat het daarna via rechtstreekse algemene verkiezingen zou worden gekozen. Voor de eerste rechtstreekse verkiezingen in 1979 gaf de Raad uitvoering aan deze bepaling met de Akte van 20 september 1976 betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van

rechtstreekse algemene verkiezingen (Verkiezingsakte van 1976).

De eerste rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement in 1979 vormden een keerpunt en hebben de institutionele positie van het Parlement ingrijpend veranderd, waarmee een democratischere Europese Unie tot stand is gekomen.

In 1992 werd bij het Verdrag van Maastricht bepaald dat de verkiezingen volgens een eenvormige procedure moeten worden gehouden en dat het Europees Parlement hiertoe een ontwerp opstelt dat door de Raad met eenparigheid van stemmen moet worden goedgekeurd. Omdat de Raad echter over geen van de voorstellen overeenstemming kon bereiken, werd in het Verdrag van Amsterdam de mogelijkheid opgenomen om “beginselen die alle lidstaten gemeen hebben” vast te stellen. Bij Besluit 2002/772/EG, Euratom van de Raad van 25 juni en 23 september 2002 werd de Akte uit 1976 dienovereenkomstig gewijzigd, waarmee het beginsel van evenredige vertegenwoordiging zijn intrede deed en bepalingen werden vastgesteld inzake onverenigbaarheid van nationale en Europese mandaten.

In de loop der jaren is het Europees Parlement met elke uitbreiding van de EU, die meer leden en een grotere diversiteit met zich meebracht, groter en invloedrijker geworden. De bevoegdheden van het Parlement zijn ook toegenomen, met name door de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon in 2009, dat de wetgevende rol en begrotingsbevoegdheid van het Parlement heeft uitgebreid.

Ondanks de vooruitgang die is geboekt bij de geleidelijke uitbreiding van de bevoegdheden van het Parlement, blijft de harmonisatie van nationale tradities echter een complexe aangelegenheid en de lidstaten zijn terughoudend geweest bij het vaststellen van uniforme procedures voor de verkiezingen voor het Europees Parlement.

Het Parlement heeft op 11 november 2015 een resolutie over de hervorming van de kieswet van de Europese Unie aangenomen. In dit wetgevingsinitiatief van de Commissie constitutionele zaken (AFCO) werd gepleit voor wijziging van de Verkiezingsakte van 1976, met als doel de Europese verkiezingen uniform en democratisch te maken en de deelname van burgers aan het verkiezingsproces te versterken. De voorgestelde amendementen van het Parlement werden gedeeltelijk aanvaard en opgenomen in Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad van 13 juli 2018, waarmee de Verkiezingsakte voor het laatst is gewijzigd.

3. Besluit (EU) 2018/994 van de Raad

Besluit (EU) 2018/994 van de Raad bestaat uit twee artikelen. Het eerste artikel vervangt verschillende artikelen van de Verkiezingsakte van 1976 (artikelen 1, 3 en 9) en voert verschillende nieuwe artikelen in (3 bis, 3 ter, 4 bis, 9 bis en 9 ter). Het tweede artikel bepaalt dat het besluit aan de lidstaten ter goedkeuring moet worden voorgelegd volgens hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen en dat het besluit in werking treedt op de eerste dag na ontvangst van de laatste kennisgeving.

Het is belangrijk op te merken dat Besluit (EU) 2018/994 van de Raad verschillende verplichte bepalingen vaststelt, terwijl andere facultatief zijn. In het eerste geval zijn de lidstaten verplicht de maatregelen nemen; in het laatste geval worden ze aangemoedigd dit te doen.

a) Verplichte maatregelen

De maatregelen waarvoor Besluit (EU) 2018/994 van de Raad een verplichting (tot uitvoering) oplegt, zijn, in de volgorde waarin zij in het besluit voorkomen, de volgende:

- i. De leden van het Europees Parlement worden gekozen volgens een **stelsel van evenredige vertegenwoordiging, hetzij volgens het lijstenstelsel, hetzij volgens het stelsel van één overdraagbare stem (STV)**, door middel van rechtstreekse, algemene, vrije en geheime verkiezingen.
Deze bepaling is geheel onproblematisch en oncontroversieel, aangezien alle lidstaten gebruikmaken van evenredige vertegenwoordiging, of het nu gaat om evenredige vertegenwoordiging op basis van gesloten lijsten of STV.
- ii. **De minimumdrempel van 2 %** voor kiesdistricten met meer dan 35 zetels (waaronder begrepen landelijke, enkelvoudige kiesdistricten) geldt alleen voor vijf lidstaten: Duitsland (96), Frankrijk (81), Italië (76), Spanje (61) en Polen (53).

Hoewel Italië en Polen elk meer dan 35 zetels hebben, geldt deze regel niet voor hen vanwege de structuur van hun kiesstelsels. Beide landen gebruiken subnationale kiesdistricten, hetgeen betekent dat hun zetels over verschillende regio's zijn verdeeld. In Polen zijn er 13 kiesdistricten en elk kiesdistrict kiest minder dan 35 zetels. Op dezelfde wijze verdeelt Italië zijn zetels over vijf kiesdistricten, elk met minder dan 35 zetels. Daarnaast hebben beide landen een expliciete drempel (respectievelijk 4 % en 5 %).

Frankrijk heeft één landelijk kiesdistrict, maar het Franse kiesstelsel voorzag al in een drempel van 5 % vóór Besluit (EU) 2018/994 van de Raad.

Spanje en Duitsland voldeden echter niet aan deze verplichte bepaling, aangezien beide landen meer dan 35 leden van het Europees Parlement kiezen, één landelijk kiesdistrict hebben en geen drempel kennen. Derhalve moeten zowel Spanje als Duitsland hun kieswet wijzigen om te voldoen aan Besluit (EU) 2018/994 van de Raad, hetgeen in beide lidstaten nog niet is gebeurd.

- iii. **Uiterste datum voor kandidaatstelling ten minste drie weken vóór de datum** voor het houden van Europese verkiezingen.

Alle lidstaten voldeden al aan dit artikel. Er zijn echter grote verschillen, van drie maanden in Slowakije en elf weken in Duitsland tot Cyprus, Frankrijk en Griekenland, die dicht bij de vastgestelde limiet van drie weken zitten.

- iv. **Uitvoering van de nodige maatregelen om dubbel stemmen te voorkomen.**
Vierentwintig landen hadden dergelijke maatregelen getroffen. Hongarije, Letland en Spanje hebben geen specifieke maatregelen tegen dubbel stemmen, maar alleen een vorm van sanctie voor frauduleus stemgedrag.
- v. **Aanwijzen van een contactinstantie** die verantwoordelijk is voor de uitwisseling van gegevens over mobiele kiezers of kandidaten met haar tegenhangers in de overige lidstaten.

Alle lidstaten hebben een daartoe aangewezen instantie. In de meeste gevallen is dat het ministerie van Binnenlandse Zaken of een ander ministerie; in sommige gevallen is het een speciale instantie voor verkiezingsaangelegenheden.

b) Facultatieve maatregelen

In Besluit (EU) 2018/994 van de Raad worden de volgende facultatieve maatregelen voorgesteld:

i. Systeem met voorkeurstemmen.

Deze bepaling is ongewijzigd ten opzichte van het Besluit van de Raad van 2002 en roept derhalve geen vragen op. In elk geval is het artikel oncontroversieel, niet alleen omdat het niet verplicht is, maar ook omdat de meeste lidstaten al een systeem met voorkeurstemmen hanteren.

ii. Een minimumdrempel van niet meer dan 5 % van de stemmen voor de verdeling van de zetels.

Dit percentage levert ook geen problemen op omdat geen van de lidstaten een kiesdrempel van meer dan 5 % heeft.

iii. Stembiljetten met de naam of het logo van de Europese politieke partij waarmee de lijst of de kandidaat verbonden is.

Deze bepaling is nog niet omgezet in nationale wetgeving en bijgevolg is de mate van europeanisering van de stembiljetten nog steeds opmerkelijk beperkt. De vermelding van de Europese politieke partij blijft discretionair en hangt soms meer af van het stembiljetontwerp dan van een concrete politieke keuze.

iv. De mogelijkheid om **vervroegd, per brief en elektronisch te stemmen en maatregelen om burgers die **in landen buiten de EU** verblijven, hun stem te laten uitbrengen bij verkiezingen voor het Europees Parlement.**

De situatie is verre van homogeen: Drieëntwintig landen voorzien in één of meer mogelijkheden om bij afwezigheid te stemmen, waarbij stemmen op de ambassade de meest voorkomende optie is. In sommige landen kunnen burgers kiezen uit andere methoden om hun stem uit te brengen, zoals per brief, bij volmacht of zelfs via internet.

Slechts vier landen (Ierland, Malta, Slowakije en Tsjechië) staan geen stemmen bij afwezigheid toe. Daarnaast is het in sommige landen mogelijk om op de ambassade te stemmen, maar alleen voor burgers die in de EU verblijven en niet in niet-EU-landen.

4. Ratificatieproces

Besluit (EU) 2018/994 van de Raad treedt pas in werking nadat alle lidstaten het overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen hebben goedgekeurd (artikel 223 VWEU). Op dit moment hebben alle lidstaten behalve **Spanje** het besluit goedgekeurd en derhalve is het ratificatieproces nog gaande en is Besluit (EU) 2018/994 van

de Raad nog niet in werking getreden.

De meeste lidstaten hebben het Besluit eind 2019 geratificeerd, waarbij er geen parlementaire controle of goedkeuring nodig was, aangezien er geen wijzigingen nodig waren om het nationale recht in overeenstemming te brengen met het Besluit van de Raad. Sommige lidstaten hebben in hun nationale parlementen zonder controverse wetsvoorstellen aangenomen ter goedkeuring van de ratificatie. Er waren enkele uitzonderingen, zoals de wet waarover in Hongarije werd gestemd, waarbij de wetgeving werd gewijzigd om stemmen per brief in te voeren, waardoor het voor niet in Hongarije woonachtige Hongaren mogelijk werd om bij Europese verkiezingen hun stem uit te brengen.

Voor sommige landen, zoals Cyprus en Duitsland, bracht het ratificatieproces problemen met zich mee. Het is in die landen dan ook pas onlangs afgerond.

In Cyprus mislukte de eerste poging om Besluit (EU) 2018/994 van de Raad goed te keuren, aangezien de president van de Republiek de kieswet voor heroverweging terugverwees naar het Cypriotische parlement.

De wet die op 1 februari 2019 door het Cypriotische parlement werd aangenomen, bevatte bepalingen waardoor meer dan 102 000 burgers automatisch in het kiesregister zouden worden opgenomen, van wie velen normaal gesproken niet zouden stemmen omdat ze mogelijk in het buitenland wonen, een onjuist adres hebben of zelfs zijn overleden, hetgeen aanzienlijke belemmeringen voor het goede verloop van de verkiezingen zou opleveren en de opkomstcijfers zou vertekenen.

De regering presenteerde aanvankelijk het ontwerp van deze wet, maar tijdens parlementaire discussies werd een amendement ingediend dat automatische registratie uitbreidt tot alle burgers met een identiteitskaart en een geregistreerd adres in de staatsarchieven. Vóór dit amendement was het automatische stemrecht beperkt tot inwoners van de gebieden die door de Republiek worden gecontroleerd.

Ten slotte heeft Cyprus op 20 oktober 2023 Besluit (EU) 2018/994 van de Raad geratificeerd met wet 97I(I) 2023, waarmee de problemen die in de vorige wet van 2019 naar voren waren gekomen, werden opgelost.

In Duitsland was de eis om een kiesdrempel in te voeren een belangrijk procedureel obstakel. Het Grondwettelijk Hof van Duitsland heeft de kiesdrempel voor de verkiezingen voor het Europees Parlement herhaaldelijk ongrondwettig verklaard: in 2011 werd een drempel van 5 % afgewezen en in 2014 een drempel van 3 %. In deze twee gevallen rechtvaardigde het Hof de afwijzing op basis van het beginsel van gelijke kansen voor de wet en gelijke kansen voor alle politieke partijen. Elke beperking van deze rechten vereist een grondige rechtvaardiging en het Hof erkende niet dat het ontbreken van een drempel de goede werking belemmert of leidt tot een buitensporige versnippering van het Europees Parlement.

De situatie veranderde radicaal met Besluit (EU) 2018/994 van de Raad, waarin een verplichte drempel van 2 % werd vastgesteld. Aangezien de drempel van 2 % volgens EU-recht verplicht is, is deze niet langer onderworpen aan een beoordeling op basis van het beginsel van gelijke kansen voor de wet en gelijke kansen voor alle politieke partijen volgens Duits recht. Bijgevolg heeft de Duitse wetgever op 15 juni en 7 juli 2023 met een tweederdemeerderheid in zowel de

Bondsdag als de Bondsraad zijn goedkeuring gehecht aan Besluit (EU) 2018/994 van de Raad tot invoering van een kiesdrempel voor de Europese verkiezingen, waarmee de parlementaire meerderheden werden bereikt die zijn vereist om de grondwet te wijzigen.

Die PARTEI, een Duitse politieke partij die in het Europees Parlement was gekomen dankzij het ontbreken van een kiesdrempel, en lid Martin Sonneborn dienden een “Verfassungsbeschwerde” (grondwettelijke klacht) in tegen de invoering van de minimumdrempel van 2 %. Op 6 februari 2024 verwierp het Grondwettelijk Hof van Duitsland de procedures waarin de goedkeuring van het Besluit van de Raad werd aangevochten, met als motivering dat Besluit (EU) 2018/994 van de Raad geen handeling *ultra vires* is die de bevoegdheden van de EU overschrijdt en geen afbreuk doet aan de grondbeginselen van de Duitse grondwet. Bovendien erkende het Hof dat de drempel essentieel is voor het behoud van de stabiliteit en de goede werking van het Europees Parlement.

Hoewel Duitsland Besluit (EU) 2018/994 van de Raad heeft geratificeerd, is de Duitse kieswet voor de verkiezing van het Europees Parlement niet gewijzigd omdat het besluit van de Raad nog niet van kracht is. Zolang de drempel van 2 % volgens Europees recht niet verplicht is, kan deze niet worden ingevoerd in het Duitse recht.

In Spanje heeft de cruciale, nog in behandeling zijnde wijziging van de huidige kieswet ook betrekking op de vaststelling van een minimumdrempel voor de toewijzing van zetels. Aangezien Spanje één kiesdistrict heeft, moet artikel 3 van Besluit (EU) 2018/994 van de Raad worden uitgevoerd om een minimumdrempel van 2 tot 5 % van de stemmen af te dwingen, hetgeen betekent dat de kieswet *Ley Orgánica del Régimen Electoral General (LOREG)* moet worden gewijzigd.

Vanuit juridisch oogpunt worden er geen grote obstakels voorzien voor de ratificatie van Besluit (EU) 2018/994 van de Raad in Spanje. Vanuit politiek oogpunt is het proces echter delicaat. Het instellen van een kiesdrempel impliceert dat enkele kleinere politieke partijen (met name regionale politieke partijen) mogelijk geen vertegenwoordiging in het Europees Parlement kunnen krijgen. Derhalve kan het invoeren van een formele kiesdrempel bijzonder problematisch zijn voor een politiek systeem dat zo gefragmenteerd is als dat van Spanje. Hoewel de kiesdrempel gunstig is voor de grote politieke partijen, hetgeen de goedkeuring door het parlement zou kunnen vergemakkelijken, kan worden aangevoerd dat het ontbreken van een duidelijke meerderheid in de Spaanse *Cortes Generales*, de mogelijke gevolgen van de drempel voor de kleinere coalitiepartners en de relatieve politieke instabiliteit een belemmering kunnen vormen voor een vlot proces.

De situatie wordt nog complexer door het feit dat de PSOE en EAJ-PNV, de grootste Baskische nationalistische partij, op 10 november 2023 een overeenkomst hebben getekend om een regering te vormen, waarin expliciet wordt vermeld dat een van de voorwaarden voor EAJ-PNV om voor de benoeming van Pedro Sánchez tot regeringsleider te stemmen, is dat de PSOE geen wijziging van de kieswet (LOREG) bevordert en, indien nodig in uitzonderlijke omstandigheden, dit alleen zal doen met voorafgaande instemming van EAJ-PNV. Met het oog op de Europese verkiezingen van juni 2024 is het duidelijk in hoeverre de democratische vertegenwoordiging is verstoord: de CEUS-coalitie, waarvan EAJ-PNV deel uitmaakte, behaalde één zetel met slechts 1,63 % van de in Spanje uitgebrachte stemmen. Dit resultaat, dat minder dan 0,078 % van de Europese kiezerslijst vertegenwoordigt, zou de door de hervorming van 2018 vereiste minimumdrempel niet hebben gehaald. Derhalve zou deze coalitie geen recht

hebben op die zetel.

Er moet worden opgemerkt dat, terwijl de wijziging van de kieswet LOREG kan worden uitgevoerd op initiatief van de Spaanse regering of een van beide kamers van de *Cortes Generales* (Congres van Afgevaardigden of Senaat), Besluit (EU) 2018/994 van de Raad alleen kan worden goedgekeurd op initiatief van de regering (het voorstel voor het Spaanse parlement om het Besluit van de Raad goed te keuren moet worden vastgesteld door de *Consejo de Ministros*).

5. Voorstel van het Europees Parlement voor een nieuwe Verkiezingsakte

Hoewel Besluit (EU) 2018/994 van de Raad nog niet in werking is getreden, heeft het Europees Parlement een nieuw wetgevingsinitiatief ingediend om de huidige Europese Verkiezingsakte in te trekken en een nieuwe verordening betreffende de Europese verkiezingen aan te nemen.

De Commissie constitutionele zaken (AFCO) heeft Domènec Ruiz Devesa (S&D, Spanje) tot rapporteur benoemd. Het verslag is op 28 maart 2022 aangenomen in AFCO en het is op 3 mei 2022 goedgekeurd door de plenaire vergadering. Tijdens de huidige zittingsperiode is Juan Fernando López Aguilar (S&D, Spanje) benoemd tot nieuwe rapporteur voor dit wetgevingsdossier.

Het voorstel introduceert verschillende belangrijke wijzigingen, waaronder de volgende:

- Een algemene minimumleeftijd van 18 jaar om zich kandidaat te stellen voor de Europese verkiezingen en een algemene minimumleeftijd van 16 jaar om te stemmen, behalve in lidstaten waar de grondwet een minimumleeftijd van 17 of 18 jaar voorschrijft.
- Een verplichting voor de lidstaten om het stemrecht bij Europese verkiezingen te garanderen aan EU-burgers die in een land buiten de EU wonen, die geen vaste verblijfplaats hebben, die in een gesloten instelling wonen, die dakloos zijn of die een gevangenisstraf uitzitten.
- Een verplichting voor de lidstaten om de toegankelijkheid van de relevante materialen, van de stemfaciliteiten en van de stembureaus te garanderen, ook voor personen met een handicap.
- Een verplichting voor de lidstaten om te voorzien in stemmen per brief, ook voor EU-burgers die in het buitenland wonen, en in de mogelijkheid om in persoon vervroegd te stemmen en om bij volmacht, elektronisch en via internet te stemmen.
- Een vaste dag voor het houden van Europese verkiezingen in de hele EU (9 mei, elke vijf jaar).
- Een gemeenschappelijke verkiezingscampagneperiode die acht weken voor de dag van de verkiezingen begint en een gemeenschappelijke verkiezingsreserveperiode die 48 uur

voor de verkiezingsdag begint.

- De verplichting voor alle politieke partijen en andere entiteiten die deelnemen aan Europese verkiezingen om bij de selectie van hun kandidaten “democratische procedures en transparantie” in acht te nemen en gendergelijkheid onder hun kandidaten te waarborgen, hetzij door middel van een ritssysteem, hetzij door middel van quota.
- De oprichting van een Uniebreed kiesdistrict, dat het grondgebied van alle lidstaten omvat en waarin 28 leden van het Europees Parlement worden gekozen via transnationale kieslijsten.
- De oprichting van een Europese verkiezingsautoriteit.

Het wetgevingsinitiatief van het Parlement, zoals toegekend door artikel 223 VWEU, wordt om verschillende redenen geblokkeerd en moet nog met eenparigheid van stemmen worden goedgekeurd door de Raad, de instemming van het Parlement (van een meerderheid van zijn leden) verkrijgen en door alle lidstaten volgens hun respectieve grondwettelijke voorschriften worden goedgekeurd om in werking te treden.

6. Conclusies

In het licht van het bovenstaande zijn de rapporteurs van mening dat in dit uitvoeringsverslag met name de volgende conclusies moeten worden getrokken:

- Bij Besluit (EU) 2018/994 van de Raad zijn weinig verplichte maatregelen ingevoerd, waarvan alleen de vaststelling van de minimumdrempel van 2 % voor twee lidstaten problematisch was.
- Hoewel Duitsland Besluit (EU) 2018/994 van de Raad heeft geratificeerd, kan de drempel van 2 % bij de volgende Europese verkiezingen niet worden toegepast als het Besluit van de Raad niet van kracht is.
- Besluit (EU) 2018/994 van de Raad kan worden beschouwd als een “minimaal” akkoord, waarbij veel gemeenschappelijke criteria, die gericht zijn op het verminderen van de versnippering van stemprocedures in de EU, slechts facultatief zijn.
- In de meeste landen waren de verplichte maatregelen al van kracht en de meeste landen hebben hun nationale wetgeving niet gewijzigd om de facultatieve maatregelen in te voeren. Derhalve had Besluit (EU) 2018/994 van de Raad een enigszins beperkte impact.
- Besluit (EU) 2018/994 van de Raad is weliswaar niet perfect, maar zou hebben bijgedragen tot meer uniformiteit bij de Europese verkiezingen van 2024.
- Besluit (EU) 2018/994 van de Raad is nog niet van kracht omdat het ratificatieproces in Spanje nog loopt vanwege de politieke belemmeringen voor de invoering van een minimumdrempel.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de herziening van de Europese Verkiezingsakte – obstakels voor de ratificatie en uitvoering in de lidstaten (2025/2028(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de Verdragen, en met name de artikelen 9, 10 en 14, en artikel 17, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), alsook artikel 22, artikel 223, lid 1, en artikel 225 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien de Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen¹ (“Europese Verkiezingsakte”), gehecht aan het Besluit van de Raad van 20 september 1976², zoals gewijzigd,
- gezien het kaderakkoord van 20 oktober 2010 over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie³,
- gezien zijn resolutie van 11 november 2015 over de hervorming van de kieswet van de Europese Unie⁴,
- gezien zijn standpunt van 3 mei 2022 over het voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, tot intrekking van Besluit 76/787/EGKS, EEG, Euratom van de Raad en de aan dit besluit gehechte Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen (2020/2220(INL) — 2022/0902(APP))⁵,
- gezien Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad van 13 juli 2018 tot wijziging van de Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, gehecht aan Besluit 76/787/EGKS, EEG, Euratom van de Raad van 20 september 1976⁶,
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap,
- gezien artikel 55 van zijn Reglement, alsmede artikel 1, lid 1, punt e), van en bijlage 3 bij het besluit van de Conferentie van voorzitters van 12 december 2002 betreffende de procedure inzake het verlenen van toestemming voor het opstellen van

¹ PB L 278 van 8.10.1976, blz. 5, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(2)/oj).

² 76/787/EGKS, EEG, Euratom: Besluit van de vertegenwoordigers van de lidstaten in het kader van de Raad bijeen, betreffende de Akte tot verkiezing van de vertegenwoordigers in de Vergadering door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen (PB L 278 van 8.10.1976, blz. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(1)/oj)).

³ PB L 304 van 20.11.2010, blz. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstitut/2010/1120/oj.

⁴ [PB C 366 van 27.10.2017, blz. 7](#).

⁵ [PB C 465 van 6.12.2022, blz. 171](#).

⁶ PB L 178 van 16.7.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj>.

initiatiefverslagen,

- gezien het verslag van de Commissie constitutionele zaken (A10-0252/2025),
- A. overwegende dat het Parlement krachtens artikel 223 VWEU het recht heeft het initiatief te nemen tot hervorming van zijn eigen verkiezingsprocedure met het doel een procedure uit te werken die eenvormig is voor de hele EU of gebaseerd is op beginselen die alle lidstaten gemeen hebben, en daaraan zijn goedkeuring te hechten; overwegende dat de EU-instellingen en de lidstaten gebonden zijn door het beginsel van wederzijdse loyale samenwerking, zoals vastgelegd in artikel 4, lid 3, VEU;
- B. overwegende dat een eenvormige verkiezingsprocedure niet alleen voor meer gelijkheid en transparantie in het verkiezingsproces zou zorgen, maar ook de opkomst van een Europese politieke en publieke ruimte zou bevorderen, waardoor de legitimiteit van de EU en haar instellingen zou worden versterkt;
- C. overwegende dat de inwerkingtreding van de gewijzigde Europese Verkiezingsakte, in overeenstemming met artikel 223, lid 1, VWEU, afhankelijk is van de goedkeuring door alle lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen, waarbij elke lidstaat de volledige vrijheid behoudt om te bepalen wanneer hij deze ratificeert;
- D. overwegende dat de mogelijkheid om een eenvormige verkiezingsprocedure op basis van rechtstreekse algemene verkiezingen te ontwikkelen reeds sinds 1957 in de Verdragen is verankerd;
- E. overwegende dat in de Europese verkiezingsakte van 1976 de doelstelling van een dergelijk eenvormig procedure werd uiteengezet en het Parlement uitdrukkelijk het mandaat kreeg om daartoe de nodige maatregelen te nemen; overwegende dat de mogelijkheid om “gemeenschappelijke beginselen” vast te stellen in plaats van een geharmoniseerde procedure pas in een later stadium werd ingevoerd, als pragmatisch antwoord op de aanhoudende moeilijkheden om unanieme overeenstemming te bereiken over een eenvormige verkiezingsprocedure; overwegende dat deze verschuiving in aanpak heeft geleid tot een aanhoudende, ongelijke uitvoering van de verkiezingshervormingen, waardoor de oorspronkelijke geest van de Verdragen en de Europese Kieswet van 1976 is ondermijnd en de totstandkoming van een Europees verkiezingskader is vertraagd;
- F. overwegende dat de hervorming van de procedure voor de verkiezing van het Parlement erop gericht moet zijn de democratische dimensie van de Europese verkiezingen en de legitimiteit van het besluitvormingsproces van de EU te vergroten, door te zorgen voor gelijke deelname van alle EU-burgers, waardoor het verkiezingskader wordt afgestemd op de rol van het Parlement als medewetgever die rechtstreeks door de burgers van de EU wordt gekozen; overwegende dat een dergelijke hervorming zou moeten dienen om het concept van EU-burgerschap te versterken, de werking van het Parlement en de governance van de EU te verbeteren en de beginselen van electorale gelijkheid, gelijke kansen en inclusie te versterken; overwegende dat een hervorming de transparantie, toegankelijkheid en betrokkenheid van jongeren moet verbeteren;
- G. overwegende dat er nog geen alomvattende overeenkomst is bereikt over een echt eenvormige verkiezingsprocedure en dat het huidige kader sterk gefragmenteerd blijft; overwegende dat er in bepaalde opzichten een geleidelijke convergentie heeft

plaatsgevonden, maar dat de huidige nationale regels nog steeds leiden tot aanzienlijke verschillen tussen de lidstaten op belangrijke gebieden, waardoor de electorale gelijkheid wordt ondermijnd en zowel het beeld van één enkele, gezamenlijke Europese verkiezing als het vertrouwen van de burgers in het Europese democratische proces wordt verzwakt;

- H. overwegende dat de Europese verkiezingen, ondanks verschillende hervormingen, nog steeds grotendeels volgens het nationale recht worden geregeld, dat de verkiezingscampagnes nog steeds grotendeels nationaal getint zijn en dat de Europese politieke partijen niet in voldoende mate kunnen beantwoorden aan hun grondwettelijke mandaten of kunnen bijdragen “tot de vorming van een Europees politiek bewustzijn en tot de uiting van de wil van de burgers van de Unie”, zoals vereist uit hoofde van artikel 10, lid 4, VEU; overwegende dat de herschikking van de verordening betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen⁷ voor meer duidelijkheid heeft gezorgd op dat vlak;
- I. overwegende dat een kiesdrempel voor de toewijzing van zetels het minimumpercentage van de stemmen is dat een politieke partij of coalitie moet behalen om een zetel in de wetgevende vergadering binnen te halen;
- J. overwegende dat Besluit (EU, Euratom) 2018/994⁸ van de Raad een drempel tussen 2 % en 5 % vaststelt voor lidstaten met kiesdistricten van meer dan 35 zetels; overwegende dat kiesdrempels een evenwicht moeten vinden tussen bestuurbaarheid en politieke pluraliteit;
- K. overwegende dat het ratificatieproces van de hervorming van 2018 vertraging heeft opgelopen, waarbij enkele lidstaten de noodzakelijke ratificatieprocedures niet op tijd hebben afgerond met het oog op de Europese verkiezingen van 2024;
- L. overwegende dat elke EU-burger gelijke kansen heeft om deel te nemen aan het democratische proces, teneinde een meer inclusief verkiezingsproces te waarborgen; overwegende dat slechts enkele leden van het Europees Parlement behoren tot nationale en etnische minderheden die in hun respectieve lidstaten officieel als minderheden worden erkend overeenkomstig hun respectieve grondwettelijke of wettelijke kaders en de betreffende instrumenten van de Raad van Europa; overwegende dat de Commissie van Venetië en de Raad voor Democratische Verkiezingen in hun verslag van 15 maart 2005 over verkiezingsregels en positieve actie voor nationale minderheden in besluitvormingsprocessen in Europese landen een aantal maatregelen hebben aanbevolen om de eerlijke vertegenwoordiging van minderheden te waarborgen;
- M. overwegende dat bij de hervorming van de verkiezingsprocedure op basis van artikel 223, lid 1, VWEU de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid en de controle- en ratificatiebevoegdheden van de nationale parlementen ten volle in acht moeten worden genomen;

⁷ Verordening (EU, Euratom) nr. 1141/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen (PB L 317 van 4.11.2014, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj>).

⁸ Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad van 13 juli 2018 tot wijziging van de Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, gehecht aan Besluit 76/787/EGKS, EEG, Euratom van de Raad van 20 september 1976 (PB L 178 van 16.7.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj>).

Belangrijkste conclusies

1. herinnert eraan dat de weg naar de europeanisering van de nationale verkiezingsregels voor de verkiezingen van het Europees Parlement baat zou hebben bij verdere versterking, met name wat betreft de toegankelijkheid voor kansarme groepen, gemeenschappelijke termijnen voor de voltooiing van de kieslijsten, voorkoming van dubbel stemmen en vergroting van de zichtbaarheid en de rol van Europese politieke partijen in verkiezingsprocessen; brengt echter in herinnering dat veel bestaande bepalingen in de huidige Europese Verkiezingsakte in alle lidstaten zijn uitgevoerd, namelijk een stelsel van evenredige vertegenwoordiging, een maximale kiesdrempel van 5 % en een verbod voor leden van het Europees Parlement om een dubbel mandaat in nationale parlementen en het Europees Parlement uit te oefenen; is echter van mening dat de voltooiing van een Europese “demos” nog lang niet is voltooid en dat de beleidsinspanningen moeten worden opgevoerd om de Unie minder bureaucratisch en meer democratisch te maken;
2. herhaalt dat Europese verkiezingen nog steeds grotendeels plaatsvinden binnen nationale wettelijke en institutionele kaders, die in een heel andere fase van de Europese integratie zijn bedacht; benadrukt dat deze regels niet meer overeenkomen met de grotere rol en wetgevende bevoegdheden van het Europees Parlement, met name sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon;
3. herinnert eraan dat Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad een aantal bepalingen bevat die de lidstaten verplicht zijn of worden verzocht uit te voeren; wijst erop dat facultatieve maatregelen door sommige lidstaten niet zijn uitgevoerd en dat sommige verplichte maatregelen door sommige lidstaten op verschillende wijze zijn uitgevoerd, zoals die met betrekking tot het voorkomen van dubbel stemmen; merkt op dat de meeste bepalingen van Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad facultatief blijven; is van mening dat de beperkte omzetting van deze niet-bindende bepalingen wijst op een gebrek aan politieke wil om de nationale weerstand te overwinnen en zich in te zetten voor een democratisch proces dat de Europese dimensie beter weerspiegelt;
4. herinnert eraan dat de termijnen voor de voltooiing van de kieslijsten voorafgaand aan de Europese verkiezingen sterk uiteenlopen tussen de lidstaten, momenteel variërend van 21 tot 90 dagen, waardoor de kandidaten en de kiezers in de hele EU in een ongelijke positie verkeren voor wat de tijd betreft die zij hebben om campagne te voeren of na te denken over hun stemkeuze;
5. wijst erop dat de totstandbrenging van een Europese publieke ruimte en een politiek debat dat de nationale grenzen overstijgt, met name in de context van Europese verkiezingen, essentieel is om de EU-democratie te versterken; onderstreept dat Europese politieke partijen een belangrijk instrument zijn om een dergelijk debat te stimuleren; is van mening dat alle stembiljetten de namen van de kandidaten en het logo van de Europese politieke partij waaraan elke nationale partij is gelieerd, moeten bevatten, en dat de kandidaten voldoende zichtbaar moeten zijn in online-, televisie- en radiocampagnes, op affiches en ander materiaal dat wordt gebruikt bij Europese verkiezingscampagnes; beschouwt deze maatregelen als een minimumvereiste om kiezers te informeren over de Europese dimensie van hun stem en om Europese politieke partijen in staat te stellen hun rol uit

hoofde van artikel 10, lid 4, VEU te vervullen; is van mening dat deze maatregelen de Europese verkiezingen transparanter zouden maken, elke verstoring van het recht van kiezers om geïnformeerd te worden over het bestaan van alliantieovereenkomsten tussen politieke partijen bij Europese verkiezingen zouden voorkomen, en burgers in staat zouden stellen bewust hun stem uit te brengen op een politieke partij die behoort tot de fractie van hun voorkeur in het Europees Parlement; betreurt het dat deze maatregel slechts facultatief is uit hoofde van Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad en tot op heden in geen enkele lidstaat in nationale wetgeving is omgezet;

6. herinnert eraan dat het verkiezingsproces inclusiever moet worden gemaakt om ervoor te zorgen dat elke burger, ongeacht zijn omstandigheden, gelijke kansen heeft om deel te nemen aan het democratische proces; wijst erop dat het kiezers met een handicap in sommige lidstaten nog steeds niet is toegestaan het aan hen toegewezen stembureau te wijzigen in een ander bureau dat beter aan hun behoeften voldoet, of om toegang te krijgen tot verkiezingsinformatie in toegankelijke formaten; benadrukt dat alle belemmeringen voor het recht om te stemmen en zich kandidaat te stellen voor personen met een handicap onverenigbaar zijn met de verplichtingen die voortvloeien uit het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en moeten worden weggenomen teneinde de toegankelijkheid voor iedereen tijdens het hele verkiezingsproces te waarborgen;
7. merkt op dat het stemmen per brief en de aanvullende middelen in Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad worden gepresenteerd als een facultatieve maatregel om de toegankelijkheid voor personen met een handicap te vergemakkelijken; onderstreept dat, hoewel deze doelstelling essentieel is, stemmen per brief ook een bredere rol speelt bij het flexibeler en inclusiever maken van verkiezingsdeelname; benadrukt dat het aanbieden van stemmen per brief als een gegarandeerde optie in alle lidstaten niet alleen ten goede zou komen aan personen met een handicap, maar ook aan burgers die door buitengewone omstandigheden niet persoonlijk kunnen stemmen; is van mening dat een ruimere toegang tot stemmen per brief de deelname zou bevorderen, vooral van mobiele EU-burgers en jongere kiezers, en zou bijdragen tot een hogere algemene opkomst;
8. herinnert eraan dat de situatie van EU-burgers met een dubbele nationaliteit nog niet is opgelost, aangezien het nog steeds mogelijk is dat een EU-burger met dubbele nationaliteit automatisch wordt opgenomen op de kiezerslijsten van meer dan één lidstaat, zonder dat deze persoon zich kan uitschrijven; merkt op dat een EU-burger met dubbele nationaliteit die automatisch is ingeschreven op meer dan één kiezerslijst, maar die slechts in één lidstaat stemt, zoals vereist, desondanks kan worden geacht niet te hebben gestemd in de andere lidstaat en als gevolg daarvan een boete kan krijgen;
9. is ingenomen met het initiatief van het Parlement om via een wijziging van de Europese Verkiezingsakte regelingen voor stemming bij volmacht in geval van zwangerschapsverlof in te voeren, als een evenwichtige en praktische oplossing om leden van het Europees Parlement te ondersteunen en tegelijkertijd de continuïteit van de vertegenwoordiging te waarborgen;
10. benadrukt dat Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad nog niet van kracht is omdat het ratificatieproces in één resterende lidstaat nog gaande is; stelt vast dat Duitsland weliswaar Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad heeft geratificeerd, maar dat de Duitse kieswet voor de Europese verkiezingen niet is gewijzigd, omdat de drempel van

2 %, zolang deze niet verplicht is op grond van EU-recht, niet in het Duitse recht kan worden opgenomen;

11. neemt kennis van de rol van de Commissie als bemiddelaar in de institutionele besprekingen tussen het Parlement en de Raad over het nieuwe voorstel tot hervorming van de Europese verkiezingsakte; acht het van essentieel belang een constructieve dialoog met de Raad aan te gaan om het voorstel van het Parlement van 2022 te evalueren en vooruitgang te boeken; onderstreept dat het gebrek aan vooruitgang niet te wijten is aan technische of juridische obstakels, maar aan een gebrek aan politieke wil bij de lidstaten om werk te maken van de voorstellen van het Parlement; is van mening dat dit verslag een nieuwe impuls moet geven om onverwijld interinstitutionele onderhandelingen over het voorstel voor 2022 te starten en dringt er bij de komende voorzitterschappen van de Raad op aan hun verplichtingen uit hoofde van het beginsel van wederzijdse en loyale samenwerking na te komen;

Aanbevelingen

12. is van mening dat transparantie van het verkiezingsproces en toegang tot betrouwbare informatie essentiële factoren zijn in het vormen van een Europees politiek bewustzijn en het behalen van een verkiezingsopkomst die hoog genoeg is om als een mandaat van het electoraat te worden beschouwd; beklemtoont dat kandidaten dezelfde kansen moeten krijgen om campagne te voeren en dat burgers ruim van tevoren moeten worden geïnformeerd over de mensen die zich kandidaat stellen voor de Europese verkiezingen; wijst er dan ook op dat het belangrijk is de termijnen voor de indiening van kieslijsten in alle lidstaten te harmoniseren, zoals het Parlement herhaaldelijk heeft gevraagd;
13. benadrukt dat het van essentieel belang is de toegang tot het stemmen bij Europese verkiezingen te vergemakkelijken en te waarborgen dat allen die stemrecht hebben, dit recht kunnen uitoefenen door middel van stemming per brief of andere aanvullende middelen; verzoekt de lidstaten om alle burgers, met inbegrip van personen met een handicap, gelijke toegang tot informatie en het verkiezingsproces te garanderen, met name wanneer openbare voorzieningen niet volledig toegankelijk zijn; roept de lidstaten bovendien op om het actief en passief kiesrecht voor personen met een handicap te waarborgen door bepalingen vast te stellen die de toegankelijkheid van stemfaciliteiten, stembureaus, verkiezingsprocedures en verkiezingsmateriaal voor personen met een handicap harmoniseren en hen in staat stellen om zelfstandig en in het geheim te stemmen; merkt op dat de verantwoordelijkheid voor het reguleren van toegankelijkheid volledig bij de lidstaten blijft berusten en verzoekt hen samen te werken met organisaties van personen met een handicap om de juridische en praktische belemmeringen die hen verhinderen om als kiezer en als kandidaat aan verkiezingen deel te nemen, te beoordelen en aan te pakken;
14. verzoekt alle lidstaten alle facultatieve maatregelen van Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad uit te voeren en met name de zichtbaarheid van lijstverbindingen bij Europese verkiezingen, de aansluiting van nationale politieke partijen bij Europese politieke partijen, Europese kiezersverenigingen en andere Europese verkiezingsentiteiten te vergroten door middel van mediacampagnes, de verspreiding van eenvormige stembiljetten waarop Europese allianties in elke lidstaat duidelijk worden aangegeven, en vermeldingen op alle andere verkiezingsmaterialen; is van mening dat

nationale partijen en kiezersverenigingen tijdens de verkiezingscampagne en op de stembiljetten in voorkomend geval moeten aangeven dat zij banden hebben met Europese politieke partijen of andere Europese verkiezingsentiteiten;

15. roept alle lidstaten op concrete stappen te ondernemen om de vereisten voor kandidaatstelling te harmoniseren teneinde alle politieke actoren eerlijke en gelijke toegang tot het verkiezingsproces te garanderen, overeenkomstig het beginsel van eerlijke concurrentie en democratisch pluralisme;
16. benadrukt dat de ratificatie van Besluit (EU, Euratom) 2018/994 van de Raad door alle lidstaten verplicht blijft voor de inwerkingtreding ervan; dringt er daarom bij de resterende lidstaat op aan de ratificatieprocedure te starten;

◦

◦ ◦

17. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT

De rapporteur verklaart onder zijn exclusieve verantwoordelijkheid geen input in het verslag te hebben opgenomen van belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister¹ vallen of van vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades, die overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement in deze bijlage moeten worden vermeld.

¹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	3.12.2025
Uitslag eindstemming	+: 17 -: 7 0: 3
Bij de eindstemming aanwezige leden	Gerolf Annemans, François-Xavier Bellamy, Gabriele Bischoff, Vasile Dîncu, Nikolas Farantouris, Daniel Freund, Emmanouil Kefalogiannis, Thijs Reuten, Bartłomiej Sienkiewicz, Sven Simon, Reinier Van Lanschot, Alexandre Varaut, Sabine Verheyen, Loránt Vincze, Charlie Weimers
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Vytenis Povilas Andriukaitis, Marc Angel, Helmut Brandstätter, Marieke Ehlers, Branko Grims, Ana Miguel Pedro, Gheorghe Piperea
Bij de eindstemming aanwezige leden als bedoeld in art. 216, lid 7, van het Reglement	Rachel Blom, Olivier Chastel, Tomasz Froelich, Nicolás Pascual de la Parte, Michal Wiezik

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

17	+
PPE	François-Xavier Bellamy, Branko Grims, Emmanouil Kefalogiannis, Nicolás Pascual de la Parte, Ana Miguel Pedro, Bartłomiej Sienkiewicz, Sven Simon, Sabine Verheyen, Loránt Vincze
Renew	Helmut Brandstätter, Olivier Chastel, Michal Wiezik
S&D	Gabriele Bischoff, Thijs Reuten
The Left	Nikolas Farantouris
Verts/ALE	Daniel Freund, Reinier Van Lanschot

7	-
ECR	Gheorghe Piperea, Charlie Weimers
ESN	Tomasz Froelich
PfE	Gerolf Annemans, Rachel Blom, Marieke Ehlers, Alexandre Varaut

3	0
S&D	Vytėnis Povilas Andriukaitis, Marc Angel, Vasile Dîncu

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding(en)